

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 170/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla prerokoval sťažnosť Ing. M. D., bytom V., zastúpenej advokátkou Mgr. M. K., P., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 51/96, a takto

rozhodol:

1. Základné právo Ing. M. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 51/96 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 51/96 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. M. D. priznáva primerané finančné zadostučinenie 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný Ing. M. D. uhradiť trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne Mgr. M. K., P., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2005 doručená sťažnosť Ing. M. D., bytom V. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 51/96. Ústavný súd uznesením zo 6. júla 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

„Porušovateľom základného práva sťažovateľa je všeobecný, vecne a miestne príslušný súd, konajúci vo veci, ktorým je Okresný súd v Trnave, Hlavná 49, 917 83 Trnava. Sťažovateľ je žalobkyňou v právnej veci proti žalovanému (...) o uplatnenie práva zo zodpovednosti za vady (v žalobe zo dňa 03. 09. 1996 označené ako chyby) prerokovávanej pred Okresným súdom v Trnave vedenej pod sp. zn. 19 C 51/96.

V celej, zatiaľ, 9-ročnej kauze, bolo Okresným súdom v Trnave nariadených 5 pojednávanií, a to 29. 10. 1996, 19. 11. 1996, 18. 12. 1998, 25. 1. 1999 a napokon 4. 9. 2002. Na poslednom pojednávaní bola sťažovateľka uznesením zaviazaná v lehote 10 dní predložiť výšku nákladov na odstránenie netesnosti kanalizácie. Dňa 12. 09. 2002 sme si túto povinnosť voči súdu z našej strany splnili. Taktiež v zmysle uznesenia vyhláseného na poslednom pojednávaní mali byť požiadané 3 náhodne vybrané stavebné firmy, ktoré budú požiadané o zaslanie vyjadrenia, za akú sumu je možné odstrániť zistené vady predmetnej stavby, ktoré sú vymedzené v znaleckom posudku č. 26/1998 znalca Ing. S. Č. I keď v zmysle

§ 100 ods. 1 O. s. p., len čo sa konanie začalo, postupuje súd i bez ďalších návrhov tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, do dnešného dňa, t. j. 13. 06. 2005 Okresný súd v Trnave, nielenže v merite veci nerozhodol, ale od posledného pojednávania nevykonal ani jeden úkon. Zarážajúca je skutočnosť, okrem tej, že od podania žaloby uplynulo už takmer 9 rokov, že posledný úkon zo strany súdu vo veci bol urobený pred vyše 2 a 3/4 rokmi, čo i v právne zložitejších veciach je tento samotný časový priestor dostačujúci aspoň na rozhodnutie vo veci súdom prvého stupňa. Neodôvodnené prietahy, ktorým sa konanie nezmyselne predlžuje, a to najmä nečinnosťou Okresného súdu v Trnave, viedli k porušeniu, resp. je porušené a je porušované, základné právo na prerokovanie veci sťažovateľky bez zbytočných prietahov. U sťažovateľky spôsobuje stav právnej neistoty, vzrastajúcu nechť pri akomkoľvek skloňovaní slova spravodlivosť, resp. súdnej moci. Spôsobovanými prietahmi v konaní pod sp. zn. 19 C 51/96 je ohrozovaná i samotná nehnuteľnosť, ktorá si neustále vyžaduje opravy. Ani list zo dňa 25. 11. 2003 so žiadosťou o vytýčenie pojednávania sa nestretol so záujmom o konanie a rozhodnutie vo veci a súd svojim nekonaním donútil až k doprosovaniu o vytýčenie pojednávania, ktoré je v súdnych konaniach a v konaniach na ochranu práv a právom chránených záujmov pre každého účastníka ponižujúce a urážajúce.“

Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vo svojej sťažnosti požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, zaplatiť jej primerané finančné zadosťučinenie 300 000 Sk a úhradu trov konania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa čl. 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 51/96 ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala 4. septembra 1996 okresnému súdu žalobu o zaplatenie peňažnej sumy 560 000 Sk s príslušenstvom z titulu zodpovednosti za vady predanej veci.

Po zaplatení súdneho poplatku sťažovateľkou 17. októbra 1996 sa 29. októbra 1996 uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí sťažovateľky odročené na 19. november 1996. Pojednávanie 19. novembra 1996 bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. Uznesením 28. februára 1997 okresný súd ustanovil vo veci znalca z odboru stavebníctva. Po urgencii znalca okresným súdom z 2. júla 1997, aby predložil znalecký posudok, znalec 18. júla 1997 okresnému súdu oznámil, že vyzval účastníkov konania na predloženie listinných dokladov, zároveň predložil zápisnicu z ohliadky na mieste samom.

Okresný súd 17. októbra 1997 vyzval účastníkov konania na oznámenie, či predložili listinné doklady žiadané znalcom. Okresný súd 6. novembra 1997 opakovane urgoval znalca, aby podal znalecký posudok, znalec 21. novembra 1997 oznámil, že zaist'uje podklady k znaleckému posudku. Okresný súd 20. januára 1998 vyzval znalca na vrátenie spisu.

Znalec 27. januára 1998 okresnému súdu oznámil, že práce na znaleckom posudku prerušil. Okresný súd 26. marca 1998 znalcovi opätovne zaslal spis za účelom predloženia znaleckého posudku. Dňa 21. septembra 1998 znalec predložil znalecký posudok.

Okresný súd nariadil 24. novembra 1998 pojednávanie na 18. december 1998, ktoré bolo odročené na 25. január 1999.

Pojednávanie 25. januára 1999 bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania so zameraním na technológiu kanalizácie v súvislosti s odvodom dažďovej vody zo strešného zvodu.

Okresný súd vyzval znalca, ktorý bol ustanovený 28. februára 1997, na doplnenie posudku, ktoré okresný súd 11. januára 2000 zaslal účastníkom konania na vyjadrenie.

Dňa 19. februára 2001 okresný súd uznesením rozhodol o znalečnom.

Okresný súd 17. mája 2002 nariadil termín pojednávania na 4. september 2002.

Okresný súd 8. októbra 2002 vyzval tretie osoby na oznámenie skutočností, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie súdu (vyjadrenie cien za realizované stavebné práce). Okresný súd 27. marca 2003 urgoval podanie správy.

Ústavný súd konštatuje, že zo súdneho spisu vyplývajú v zásade tie isté skutočnosti, ktoré uviedla predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 1403/05 z 30. septembra 2005.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. V posudzovanom prípade ide o spor, v ktorom je otázka nastolenia právnej istoty účastníkov spojená s právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu, predovšetkým s rozsudkom alebo procesne rovnakým spôsobom, napríklad s uznesením o schválení súdneho zmiereu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry skúma so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, ktorá sa skúma aj so zreteľom na povahu veci a o čo v nej účastníkovi konania (sťažovateľovi) ide, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Predmetom konania pred okresným súdom je nárok na zaplatenie peňažnej sumy z titulu uplatnenia práv zo zodpovednosti za vady predanej veci. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, avšak po skutkovej stránke možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú vyžadujúcu si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania (listinné dôkazy, výsluchy svedkov a predovšetkým znalecký posudok).

Skutková zložitosť veci v žiadnom prípade nesúvisí s nečinnosťou okresného súdu v konaní o žalobe sťažovateľky.

b) Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania (žalobkyňa) je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd z obsahu spisu zistil, že sťažovateľka žiadnym úkonom neprispela k priet'ahom alebo k spomaleniu postupu okresného súdu.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil označené konanie, bol postup okresného súdu.

Okresný súd nariadil celkom päť pojednávaní (29. októbra 1996, 19. novembra 1996, 18. decembra 1998, 25. januára 1999 a 4. septembra 2002). Z uvedených pojednávaní sa dve z nich odročili za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Ústavný súd konštatuje, že na dĺžku konania malo významný vplyv znalecké dokazovanie nariadené 28. februára 1997. K predloženiu znaleckého posudku došlo až po viac než 17 mesiacoch, počas ktorých bol spis u ustanoveného znalca (od 22. apríla 1997 do 21. septembra 1998). Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že konajúca sudkyňa využívala prostriedky na urýchlenie činnosti znalca, a to urgencie z 2. júla 1997 a 6. novembra 1997. Okresný súd po výzve znalcovi na vrátenie spisu z 20. januára 1998 spis opätovne znalcovi zaslal 26. marca 1998. Ústavný súd už judikoval, že „Tolerovanie pasivity znalca... ústavný súd hodnotí ako súčasť postupu súdu, ktorý nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty..., a teda ako taký, ktorý spôsobuje zbytočné priet'ahy v konaní“ (II. ÚS 10/01). Ústavný súd preto neakceptoval obranu predsedníčky okresného súdu v tom smere, že priet'ahy boli spôsobené znalcom za spoluúčasti účastníkov konania.

Pojednávanie 18. decembra 1998 bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania, pričom k ustanoveniu znalca podľa § 127 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku dosiaľ nedošlo. V ďalšom postupe okresný súd nariadil znalcovi doplniť znalecký posudok, ktorý bol zaslaný účastníkom konania 11. januára 2001. Ďalší úkon okresný súd vykonal až 17. mája 2002, keď nariadil pojednávanie na 4. september 2002.

Okresný súd po 27. marci 2003, keď urgoval podanie správy, nevykonal do dňa rozhodovania ústavného súdu žiaden úkon. Z obsahu spisu nie je zistiteľný žiaden procesne akceptovateľný dôvod pre túto nečinnosť okresného súdu.

Z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že z celkovej dĺžky doterajšieho konania vo veci sp. zn. 19 C 51/96, ktorá predstavuje viac ako 9 rokov, postup okresného súdu bol poznačený zbytočnými priet'ahmi počas viac ako polovice celého obdobia trvania sporu. Na tomto mieste treba uviesť, že konanie trvá takmer desať rokov a dosiaľ nebol vyneseny ani jeden rozsudok prvostupňového súdu, čo len zvyrazňuje dopad zistených zbytočných priet'ahov na postavenie a právnu istotu sťažovateľky.

Ústavný súd neakceptoval stanovisko okresného súdu, v ktorom sa dôvodí nadmernou pracovnou zaťaženosťou. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, nemôže byť dôvodom na porušovanie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Tieto príčiny nezjavujú všeobecný súd zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

Ústavný súd v konaní okresného súdu zistil obdobia nečinnosti a neefektívnej činnosti, ktoré hodnotil ako zbytočné priet'ahy, a preto dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 19 C 51/96 konal bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 300 000 Sk z dôvodu porušenia jej základného práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Zistenú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu, ako aj súčasný stav v spore (po takmer desiatich rokoch ani jeden prvostupňový rozsudok) nemožno podľa názoru ústavného súdu ničím ospravedlniť. Preto ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie 70 000 Sk ako dovŕšenie ochrany porušeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri rozhodovaní o výške finančného zadost'učinenia zohľadnil predovšetkým konkrétne okolnosti a povahu prípadu vrátane pozície sťažovateľky sprevádzanej pocitom zvýšenej právnej, ako aj faktickej neistoty (v dôsledku nekonania okresného súdu je sťažovateľka obmedzovaná v užívaní nehnuteľnosti), ako aj naplnenie princípu spravodlivosti.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania úspešnej sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania 5 302 Sk za dva úkony právnej služby, ktoré považoval za účelne vynaložené trovy konania pred ústavným súdom, spolu s režijným paušálom za tieto úkony (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).